

Eläinten hyvinvointikeskuksen lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi tuotantokaniinien hyvinvoinnista

VN/23040/2024

Kiitämme maa- ja metsätalousministeriötä pyynnöstä antaa lausunto luonnokseen valtioneuvoston asetukseksi tuotantokaniinien hyvinvoinnista.

Eläinten hyvinvointikeskus katsoo, että eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) nojalla annettava valtioneuvoston asetus tuotantokaniinien hyvinvoinnista on tarpeellinen. Asetusluonnoksessa kanin hyvinvointia edistävät esimerkiksi kaninpoikasten ryhmäkasvatus, karkearehun jatkuva saatavilla pitäminen, häkin vähimmäiskorkeuden vaatimus ja virikkeiden tarjoaminen. Kanien hyvinvoinnin näkökulmasta asetusluonnoksessa on kuitenkin puutteita, joita ehdotamme ohessa korjattavaksi.

Yksityiskohtaiset kommentit

2 § Määritelmät

Eläinten hyvinvointilain § 21 mukaan vastasyntyneelle nisäkkäälle ei tarvitse olla jatkuvasti vettä tarjolla. Vastasyntyneen kanin määritelmä tulee tämän vuoksi lisätä pykälään.

3 § Kanin käsittely ja hoito

Ensimmäiseen momenttiin tulee lisätä, että kaneja ei saa jahdata ja, että kanien käsittelyssä tulee välttää äkkinäisiä liikkeitä (EFSA, 2005). Kaikkia kaninpoikasia, ei vain siitoskaneja, tulee totuttaa ihmisten läheisyyteen ja käsittelyyn. Poikasia tulee käsitellä päivittäin eläinten ihmistä kohtaan tunteman pelon vähentämiseksi ja tarjota kaninpoikasille positiivisia kokemuksia ihmisen kanssa. Kaninpoikasten käsittely on hyvä aloittaa poikasten ollessa noin 10 vrk ikäisiä (EFSA, 2020).

Toiseen momenttiin tulee lisätä, että 1) kania nostettaessa sen painoa pitää kannatella sekä takajalkoja tukea, ja 2) kania ei saa pitää selällään, ellei siihen ole eläinlääketieteellistä syytä (Bradbury & Dickens, 2016).

Neljänteen momenttiin tulee lisätä vaatimus huolehtia pitkäkarvaisen kanin turkista niin, että turkki ei takkuunnu. Samaan momenttiin tulee lisätä, että kani pitää kerä huolellisesti

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi

vahinkoa aiheuttamatta. Mikäli kerinnän yhteydessä kanille aiheutuu vahinkoa, tulee vahingot hoitaa välittömästi.

4 § Kanien ryhmäkasvatus ja sosiaaliset suhteet

Pykälään tulee lisätä, että kaneilla on oltava kosketusmahdollisuus muiden kanien kanssa, sekä mahdollisuus vetäytyä omaan rauhaan. Kosketusmahdollisuus on tärkeää kanin olennaisten käyttäytymistarpeiden levon, kehonhuollon ja sosiaalisten suhteiden, toteutumiseksi. Kaniryhmien vakaina pitämisen tärkeyttä tulee tarkentaa asetuksessa, sekä sitä, että toisilleen vieraiden kanien yhdistämistä tulee välttää, mutta, jos yhdistäminen on tehtävä, niin se pitää tehdä asteittain.

Kani on ryhmissä elävä laji, joten aikuisten siitoskaniurosten pitämistä yhdessä ei tule yksiselitteisesti kieltää. Kuitenkin toisiinsa aggressiivisesti/vihamielisesti suhtautuvien eläinten yhdessä pitäminen tulee kieltää.

5 § Ruokinta ja juotto

Kaikilla kaneilla (vastasyntyneitä lukuun ottamatta) tulee olla jatkuvasti vettä saatavilla. Kani tarvitsee vettä hyvin toimivaan ruuansulatukseen, etenkin kuivaheinäruokinnassa (TEHVNK, 2020). Sellaisten kanien uusien ulkokasvattamojen rakentamista ei tule sallia, missä kaneille ei ole turvattu jatkuvaa vedensaantia. Eläinten hyvinvoinnista annetun lain 21 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että eläimistä erityisesti nisäkkäät ja linnut ovat herkkiä rajoitetun vedensaannin aiheuttamille ongelmille.

6 § Kanin hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastaminen

Kanin ruuansulatukseen tulee toimia jatkuvasti. Kanin terveys ei kestä paastoamista. Kanin sairauden oireisiin, ruokahaluttomuuteen ja papanoiden puuttumiseen, tulee puuttua välittömästi (Varga Smith, 2022). Edellä mainittu on syytä lisätä asetukseen.

Kanin hyvinvointia tulee tarkkailla säännöllisesti ja kiinnittää erityistä huomiota kanin hampaisiin, korviin ja tassunpohjiin (Mäkitaipale ym., 2015). Kuolleista kaneista tulee olla kirjanpito.

7 § Tiineyttäminen ja vieroitus

Teuraskanipoikue on pyrittävä pitämään samassa ryhmässä sukukypsyyteen saakka. Saman poikueen samaa sukupuolta olevat teuraskanit on pyrittävä pitämään samassa ryhmässä teurastukseen saakka (FVE, 2017).

Kani on saaliseläin, jolle petopelko on luonnollista. Pelko ihmistä kohtaan aiheuttaa tuotantoeläimille stressiä, joten arkojen kanien käyttämistä jalostukseen tulee välttää.

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi

Naaraskanin hyvinvoinnille on huomattava rasite, mikäli sillä teetetään kahdeksan poikuetta kahdeksan kuukauden aikana. Naaraskani saisi enemmän toipumisaikaa, mikäli sillä saisi teettää enintään neljä poikuetta 365 päivän aikana.

Poikkeus vieroitusaikaan ennen kuin poikaset ovat 42 vuorokauden ikäisiä tulee sallia vain, jos eläinlääkäri toteaa, että vieroitus on eläinlääketieteellisestä syystä välttämätöntä poikasten tai emokanin hyvinvoinnin turvaamiseksi. Emokania ei saisi tiineyttää uudestaan ennenkuin 42 päivää on kulunut synnytyksestä.

8 § Pitopaikan yleiset vaatimukset

Kaneilla tulee eläinten hyvinvointilain 34 §:n mukaan olla turvallinen pitopaikka. Kani on saaliseläin, jonka turvallinen pitopaikka edellyttää pitopaikan suojaamista petoeläimiltä.

10 § Pitopaikan olosuhteet

Asetuksessa tulisi säätää pimeän ajan kestosta kanin pitopaikassa. Kani on hämärä- ja yöaktiivinen eläin, joka kuitenkin voi ympäristöolosuhteiden mukaan mukautua päiväaktiiviseksi. Kanille tulisi tarjota mahdollisuus luontaiseen biorytmiin pimeäjaksoineen (Diez ym. 2005 ja 2013; Jilge ym., 1991).

11 § Pitopaikan erityiset vaatimukset

Minimikorkeusvaatimukset kanin pitopaikalle ovat perusteltuja. Kanilla on tarve tarkkailla ympäristöään korvat pystyssä kahdella jalalla seisten.

Liikunnantarve on kanin olennaisimpia käyttäytymistarpeita, joka estyessä patoutuu (Rooney ym., 2023). Asetusluonnoksessa ehdotetut vähimmäistilavaatimukset eivät mahdollista hyvinvointilain vaatimuksia liikkumiseen, leikkiin, ympäristön tutkimiseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvien olennaisten käyttäytymistarpeiden toteutumisesta. Kani jakaa alueet liikkumiseen, lepäämiseen ja ruokailuun, mikäli sillä on riittävästi tilaa (FVE, 2017). Kanin tulisi pystyä hyppäämään vähintään kolme peräkkäistä hyppyä tyydyttääkseen liikkumisentarvettaan (Council of European Union, 2006). Keskikokoisen kanin yksi hyppy on noin 70 cm pitkä. Kopin lisäksi virikkeistä ja monitasoista tilaa tulisi kanilla olla yli kaksi metriä. Lisäksi kani tarvitsee tilaa juoksemiselle. Tilaa pitopaikassa tarvitaan myös virikkeille, tasoille, piilopaikoille ja pesäkopille. Asetuksen liitteen tilavaatimuksia tulee kasvattaa, jotta kani pystyy toteuttamaan olennaisia käyttäytymistarpeitaan.

12 § Pitopaikan pohja ja kuivitus

Verkkolattia on kivulias kanin herkästi vaurioituvien ja tulehtuvien tassunpohjien ihoa vasten. Verkkolattialla paino jakautuu epätasaisesti, mikä vaikeuttaa liikkumista. Kanien pito verkkolattialla tulisi mieluiten kieltää kokonaan.

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi

Jos kuitenkin kaniin verkkolattialla pito sallitaan, on hyvä vaatia verkko-, rako- tai ritilälattialle niin runsas kuivitus, ettei kani ole suorassa kosketuksessa pohjamateriaaliin. Edellä mainitusta kuivitusvaatimuksesta teuraskaniin pitopaikassa ei saa poiketa.

13 § Pesäkoppi

Pesäkopin tulee olla pimeä ja sijaita sellaisen välimatkan päässä emokanin muusta oleskelualueesta, että emo pystyy vetäytymään poikasistaan hajuetäisyyden päähän. Poikasten selviytymisen kannalta on tärkeää, että emo pääsee vetäytymään tarpeeksi kauas. Emokanille tulisi tarjota mahdollisuus vetäytyä pesäkopilta tunnelin päähän tai toiseen häkkiin, sillä pelkkä erillinen taso ei riitä emokanille vetäytymistilaksi (Bauman ym., 2005; EFSA, 2020; Kokko ym., 2022). Pesäkopissa tulee olla niin paljon pesäntekomateriaalia, että se riittää emokanille pesän suuaukon sulkemiseen.

14 § Muut pitopaikan varusteet

Kanin pitopaikassa tulee olla piilopaikaksi soveltuva tunneli tai muu vastaava kahdella oviaukolla varustettu piilo.

15 § Virikkeet

Kanin pitopaikassa tulee olla jatkuvasti tarjolla materiaalia, jolla kani voi toteuttaa lajinomaisia käyttäytymistarpeitaan, kuten tarvetta kaivaa ja jyrsiä.

16 § Ulkokasvatus

Kanin pitäminen ulkona talviaikaan on kanille hyvinvointiriski. Suomen oloissa ulkona säätila voi olla kanin hyvinvoinnin näkökulmasta huono viimeistään lokakuussa jatkuen huhtikuulle. Talviajan määritelmä on asetusluonnoksessa siksi ongelmallinen. Kolmiseinäinen suoja ei ole Suomen olosuhteissa kanille riittävä. Kanin pitää pitopaikassaan päästä kylmän lisäksi suojaan tuulelta ja sateelta. Kanin pitopaikan kuivikealusta ei saa olla märkä eikä kuivike saa jäätyä. Alle +10 celsiusasteen lämpötilassa kani säästää lämpöä käpertymällä ja taivuttamalla korvat vartaloa vasten. Kaikilla ulkona pidettävillä kaneilla tulee talvella olla jatkuvasti vapaa pääsy lämmitettyyn sisätilaan, joka täyttää liitteen vähimmäistilavaatimukset.

18 § Siirtymäsäännökset

Vaatus nissäkkäiden ja lintujen jatkuvan vedensaannin turvaamisesta tulee eläinten hyvinvointilaista. Jatkuva vedensaanti tulee turvata poikkeuksetta kaikille kaneille ilman siirtymäsäädöksiä.

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi

Lähteet

- Baumann, P., Oester, H., Stauffacher, M. 2005. The influence of pup odour on the nest related behaviour of rabbit does (*Oryctolagus cuniculus*). Applied Animal Behaviour Science, 93:123-133, <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2004.11.017>
- Bradbury, A.G & Dickens G.J.E. 2016. Appropriate handling of pet rabbits: a literature review. Journal of Small Animal Practice, 57:503-509 <https://doi.org/10.1111/jsap.12549>
- Council of European Union, 2006. European convention for the protection of vertebrate animals used for experimental and other scientific purposes (ets no. 123) guidelines for accommodation and care of animals (article 5 of the convention)
- Díez, D., Pérez, A.J., Prieto, R., Alonso, E.M., Olmedo, A.J. 2005. Activity patterns of wild rabbit (*Oryctolagus cuniculus*, L.1758), under semi-freedom conditions, during autumn and winter. *Wildl. Biol. Pract.* 2005, 1, 41–46.
- Díez, C., Sanchez-García, C., Pérez, J.A., Bartolomé, D.J., González, V., Wheatley, C.J., Alonso, N.E., Gaudiosov, V.R. 2013. Behaviour activity of wild rabbit (*Oryctolagus Cuniculus*) under semi-natural rearing systems: Establishing a seasonal pattern. *World Rabbit Sci.* 21: 263–270.
- EFSA, 2005. Scientific Opinion of the Scientific Panel on Animal Health and Welfare on the impact of the current housing and husbandry systems on the health and welfare of farmed domestic rabbits. EFSA Journal, 267, 1-31
- EFSA, 2018. Health and welfare of rabbits farmed in different production systems. EFSA Journal 18(1) <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2020.5944>
- FVE comments on farmed rabbits. 2017, haettu 7.10.2024 https://fve.org/cms/wp-content/uploads/rabbit_comments_fve_final.pdf
- Hoffman, K.L. & Rueda Morales, R.I. 2009. Toward an understanding of the neurobiology of “just right” perceptions: Nest building in the female rabbit as a possible model for compulsive behavior and the perception of task completion, *Behavioural Brain Research*, 204:182-191 <https://doi.org/10.1016/j.bbr.2009.06.010>
- Jilge, B. 1991. The rabbit: a diurnal or a nocturnal animal? *J Exp Anim Sci.* 34:170-83 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/1814463/>
- Kokko, Kaukonen, Norring, M. 2022. Tuotantokaniinien pito-olosuhteet ja hyvinvointi Suomessa, *Suomen Eläinlääkärilehti* 8, 128.
- Meredith, A & Lord, B. 2014. Manual of Rabbit Medicine, BSAVA, ISBN: 978-1-905319-49-7
- Mäkitaipale, J., Harcourt-Brown, F.M., Laitinen-Vapaavuori, O. 2015. Health survey of 167 pet rabbits (*Oryctolagus cuniculus*) in Finland, *Vet. Rec.* 177 <https://doi.org/10.1136/vr.103213>

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi

Rooney, N., Baker, P., Blackwell, E-J., Walker, M., Mullan, S., Saunders, S., Held, S. 2023. Run access, hutch size and time-of-day affect welfare-relevant behaviour and faecal corticosterone in pair-housed pet rabbits, Applied Animal Behaviour Science, 262, <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2023.105919>

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta. Kanin (*Oryctolagus cuniculus*) käyttäytymistarpeet, 2020.

https://mmm.fi/documents/1410837/1982758/tehvnk_Kanin+k%C3%A4ytt%C3%A4ytymistarpeet_27.11.2020.pdf/cec4d17a-32a6-6ed9-54d0-3b231804d568/tehvnk_Kanin+k%C3%A4ytt%C3%A4ytymistarpeet_27.11.2020.pdf?t=160819984078
[1](#)

Varga Smith, M., 2022. Textbook of Rabbit Medicine. ISBN 9780702084034

Helsingissä 7.10.2024
Eläinten hyvinvointikeskus EHK
Satu Raussi ja Tiina Kauppinen

